

UNIA EUROPEJSKA

Projekt współfinansowany
ze środków
Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego

Foresight technologiczny na rzecz zrównoważonego rozwoju Małopolski

Obszar badawczy: ZASOBY NATURALNE

RAPORT CZĄSTKOWY Z WŁAŚCIWYCH BADAŃ ANKIETOWYCH *FORESIGHT*

Zadanie 3.2

Autorzy:

Prof. dr hab. inż. Antoni Tajduś
Prof. dr hab. inż. Tadeusz Słomka
Prof. dr hab. inż. Jerzy Lis
Dr inż. Wojciech Mayer
Dr inż. Bożena Strzelska-Smakowska
Dr inż. Jerzy Jedliński
Dr inż. Marek Nocuń
Dr inż. Marek Cała

Kraków, 2007

SPIS TREŚCI

1. Cel i zakres przedmiotowy i podmiotowy badania ankietowego.....	3
2. Synteza i omówienie wyników badań.....	3
2.1 Jednostki naukowo-badawcze	3
2.2 Jednostki administracyjne	6
2.3 Zakłady górnicze	12
3. Wnioski dla dalszych prac.....	14

1. Cel i zakres przedmiotowy i podmiotowy badania ankietowego

Zgodnie z sugestiami zawartymi w Raporcie z badań pilotażowych opracowano trzy różne wersje kwestionariuszy ankietowych, w zależności od adresatów i wyróżnionych hipotez badawczych. Spowodowane to jest szerokim wachlarzem problematyki badawczej. Stąd w konstrukcji kwestionariuszy do właściwych badań ankietowych głównym kryterium był dobór pytań adekwatnych do potrzeb i specyfiki respondenta. Oczywiście zestawy pytań w poszczególnych kwestionariuszach ankietowych obejmują zakres tematyczny zawarty w hipotezach badawczych.

Wyróżniono następujące hipotezy badawcze:

1. Baza surowcowa Małopolski.
2. Konflikty geologii i górnictwa z gospodarką przestrzenną.
3. Zagospodarowanie terenów pogórnicznych.

Do każdej z hipotez przygotowano pytania badawcze skierowane do:

1. Jednostek naukowo-badawczych.
2. Jednostek administracyjnych (powiatów i gmin).
3. Zakładów górniczych.

2. Synteza i omówienie wyników badań

Poniżej przedstawiono wzory kwestionariuszy ankietowych skierowanych do poszczególnych respondentów. Dokonano analizy badań ankietowych wraz z komentarzem uzyskanych wyników.

2.1 Jednostki naukowo-badawcze

Do badań ankietowych wytypowano 2 jednostki naukowo-badawcze:

1. Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN w Krakowie,
2. Państwowy Instytut Geologiczny o/karpacki w Krakowie.

Poproszono je o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy uważacie Państwo za celowe dokonanie oceny zasobów wód termalnych w Małopolsce?
 - tak, należy podjąć kompleksową ocenę zasobów dla całego województwa
 - tak, ale wystarczy ocena tylko dla obszarów prognostycznych

- nie, dotychczasowe oceny są wystarczające
2. Czy istnieją możliwości znaczącego zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym Małopolski?
 - tak, jest możliwe zwiększenie udziału do poziomu dyrektywy UE (12%)
 - tak, ale udział ten nie będzie znaczący (dlaczego?.....)
 - nie, Małopolska nie posiada odpowiednich zasobów
 - nie, te inwestycje są zbyt kosztowne i ryzykowne
 - inne
 3. Czy jest możliwe i opłacalne zwiększenie wykorzystania metanu z pokładów węgla KWK „Brzeszcze”?
 - tak, należy maksymalnie zwiększyć wykorzystanie istniejących zasobów,
 - tak, ale pod warunkiem opracowania nowych technologii pozyskiwania MPW
 - nie, (dlaczego...?)
 4. Czy celowe są prace nad podziemnym zgazowaniem węgla w KWK „Janina”?
 - tak, powinny to być badania priorytetowe
 - tak, ale to nie jest najważniejszy problem badawczy
 - nie, badania nie powinny być prowadzone (dlaczego...?)
 5. Czy uważacie Państwo za celowe wprowadzenie do Planów Zagospodarowania Przestrzennego gminy obszarów perspektywicznych/prognostycznych występowania złóż?
 - tak, jest to niezbędne
 - tak, można wprowadzać takie obszary, ale na zasadzie dobrowolności
 - nie, nie ma to istotnego znaczenia dla ochrony zasobów
 - nie, to utrudni sporządzanie PZPG
 - nie, spowoduje to utratę terenów dla innych kierunków zagospodarowania
 6. Jakie kierunki zagospodarowania terenów pogórnich uważacie Państwo za preferowane na terenie Małopolski?
 - rolny
 - leśny
 - wodny

- turystyczno-rekreacyjny

7. Jakie formy współpracy realizujecie Państwo wspólnie z zakładami eksploatacji kopalni Małopolski:

- umowy dla wykonania zleconych zadań
- granty zamawiane
- granty celowe
- granty międzynarodowe (UE, inne)
- inne

Mała ilość respondentów powoduje, że odpowiedzi są zróżnicowane i subiektywne, w dużej mierze zależne od tematyki badawczej prowadzonej przez odpowiadającego.

Przedstawiciele obydwu jednostek naukowo-badawczych wypowiedzieli się pozytywnie odnośnie celowości wykonania oceny zasobów wód termalnych w Małopolsce. Różnice zaznaczają się jedynie w skali oceny; dla całego województwa lub tylko dla już wydzielonych obszarów prognostycznych.

Jeden z respondentów uważa, że możliwe jest zwiększenie udziału niekonwencjonalnych nośników energii w Małopolsce, ale nie do poziomu dyrektywy UE. Spowodowane to jest ograniczoną wielkością zasobów źródeł niekonwencjonalnych oraz niską efektywnością uzysku energii, przy równocześnie wysokich nakładach inwestycyjnych i długim okresie realizacji. Drugi z respondentów nie wyraził swojej opinii w tej sprawie.

W odpowiedzi na pytanie 3 respondent ustosunkował się pozytywnie do możliwości zwiększenia wykorzystania metanu z kopalni „Brzeszcze”, lecz wątpi w opłacalność tego przedsięwzięcia. Drugi z respondentów nie wyraził swojej opinii.

Respondent nie podważa celowości prac badawczych nad podziemnym zgazowaniem węgla w kopalni „Janina”, lecz uważa, że inne problemy badawcze w górnictwie węglowym są ważniejsze (nie podano, jakie?). Drugi z respondentów nie wyraził swojej opinii.

Obydwoje respondenci widzą konieczność uwzględnienia obszarów perspektywicznych/prognostycznych występowania złóż w planach zagospodarowania przestrzennego gmin.

Obydwoje respondenci uważają, że obszary pogórnice w Małopolsce powinny być wykorzystane jako obiekty turystyczno-rekreacyjne. Jeden z respondentów, widzi możliwość ich zagospodarowania także w kierunku wodnym.

Obydwie placówki współpracują z zakładami górniczymi na zasadzie umów zleconych dla konkretnych zadań.

2.2 Jednostki administracyjne

Kwestionariusze ankietowe skierowano do:

1. Wydziału Ochrony Środowiska w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim
2. Departamentu Ochrony Środowiska w Małopolskim Urzędzie Marszałkowskim
3. 13 wybranych starostw powiatowych
4. 30 wybranych gmin.

Poproszono o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy na terenie gminy/powiatu udokumentowano złoża kopalin?
 - tak, mamy udokumentowane zasoby (jakich kopalin?....)
 - tak, mamy złoża, ale brak inwestorów zainteresowanych eksploatacją
 - nie, nie posiadamy zasobów udokumentowanych, ale jesteśmy zainteresowani ich udokumentowaniem
 - nic nie wiemy o zasobach kopalin na naszym terenie
2. Jakie trudności widzicie Państwo na terenie gminy/powiatu w szerszym zagospodarowaniu górniczym udokumentowanych złóż kopalin?
 - brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
 - brak infrastruktury
 - niekorzystna polityka podatkowa i kredytowa Państwa
 - nieuregulowane sprawy własności gruntów
 - zbyt skomplikowane przepisy i procedury uzyskiwania koncesji
 - niechętny stosunek społeczności lokalnych
 - konflikty z obszarami chronionymi
 - brak zapotrzebowania na surowce
 - brak wykwalifikowanej siły roboczej
 - inne (jakie?)
3. Czy gmina/powiat jest zainteresowana rozwojem górnictwa na swoim terenie?
 - tak, eksploatujemy na swoim terenie złoża (jakie?....)
 - tak, mamy złoża przygotowane do eksploatacji i uruchamiamy produkcję

-tak, chcielibyśmy eksploatować złoża, ale posiadane zasoby nie nadają się do wykorzystania (dlaczego?),

-nie, w ogóle nie przewidujemy tego typu działalności gospodarczej (dlaczego...?)

4. Jak oceniacie Państwo dotychczasową działalność górnictwem na swoim terenie?

-bardzo korzystna, chcemy rozwijać tę działalność w przyszłości

-w sumie korzystna, ale powoduje problemy (proszę wymienić jakie:.....)

-niekorzystna, ale nie mamy wyjścia (bezrobocie, dostawy na lokalny rynek, inne....)

-niekorzystna, nie chcemy rozwijać w przyszłości tego typu działalności gospodarczej (proszę wymienić przyczyny:)

5. Czy na terenie gminy/powiatu udokumentowano zasoby wód pitnych i przemysłowych?

-tak, zasoby są wystarczające

-tak, ale zasoby są niewystarczające, poszukujemy nowych źródeł zaopatrzenia

-mamy kryzys zaopatrzenia w wodę, potrzebujemy natychmiastowych rozwiązań

6. Czy na terenie gminy/powiatu udokumentowano zasoby energii geotermalnej?

-tak, eksploatujemy wody geotermalne,

-tak, mamy udokumentowane zasoby i jesteśmy zainteresowani ich wykorzystaniem w przyszłości

-tak, mamy udokumentowane zasoby, ale ich nie wykorzystujemy (dlaczego?....)

-nie, nie posiadamy zasobów udokumentowanych, ale jesteśmy zainteresowani ewentualnym udokumentowaniem i wykorzystaniem,

-nie, nie jesteśmy zainteresowani, wykorzystujemy inne źródła „czystej” energii (jakie....)

-nic nie wiemy o zasobach energii geotermalnej na naszym terenie

7. Czy jest opracowany bilans energetyczny gminy/powiatu?

-tak, bilans jest gotowy, wykorzystujemy go do planowania rozwoju

-tak, ale wykorzystujemy go tylko w ograniczonym stopniu

-nie, ale chcemy opracować bilans w najbliższym czasie

-nie, nie widzimy potrzeby takiego opracowania

8. Czy gmina posiada plan zagospodarowania przestrzennego (PZP)?
- tak, mamy zatwierdzony PZP
 - tak, PZP jest przygotowany, ale jeszcze nie zatwierdzony
 - nie, nie mamy jeszcze przygotowanego PZP
9. Czy widzicie Państwo potrzebę współpracy geologów z planistami przestrzennymi w celu pełniejszego wykorzystania i ochrony udokumentowanych złóż?
- tak, to powinna być zasada obwarowana przepisami państwowymi
 - tak, ale tylko na zasadzie konsultacji
 - nie, dotychczasowe zasady są wystarczające
 - nie, nie widzimy potrzeby (dlaczego?...)
10. Czy uważacie Państwo za celowe wprowadzenie do PZP gmin obszarów perspektywicznych/prognostycznych występowania złóż?
- tak, jest to niezbędne
 - tak, można wprowadzać takie obszary, ale na zasadzie dobrowolności
 - nie, nie ma to istotnego znaczenia dla ochrony złóż
 - nie, to utrudni inne formy zagospodarowania przestrzennego
11. Czy na obszarze gminy/powiatu istnieją tereny pogórnice:
- tak, mamy takie tereny (jakie?...) i są zagospodarowane (w jakim kierunku?...)
 - tak, mamy takie tereny, ale nie są zagospodarowane (dlaczego?...),
 - nie, ale pojawią się w przyszłości, po zakończeniu eksploatacji w istniejących zakładach górniczych
 - nie mamy takich terenów
12. Czy będziecie Państwo zainteresowani w przyszłości przejęciem terenów wyłączonych z działalności górniczej?
- tak, przejmemy je natychmiast, mamy plany ich wykorzystania
 - tak, ale nie przejmemy ich natychmiast, nie mamy koncepcji ich wykorzystania
 - tak, ale przejmemy, jeżeli pojawią się inwestorzy
 - nie, nie widzimy możliwości ich zagospodarowania
 - nie, w ogóle nie jesteśmy zainteresowani przejęciem takich terenów (dlaczego...?)

13. Jakie kierunki zagospodarowania terenów pogórnicych uważacie Państwo za preferowane na Waszym obszarze?

- rolny,
- leśny
- wodny
- turystyczno-rekreacyjny.

14. Czy gmina/powiat posiada tereny przygotowane dla inwestorów?

- tak, są one intensywnie wykorzystywane
- tak, tereny są przygotowane i czekają na inwestorów
- tak, mamy potencjalne tereny pod inwestycje, ale brakuje infrastruktury
- nie, ale staramy się pozyskać tereny pod inwestycje
- nie, nie mamy szans na nowe tereny pod inwestycje (dlaczego...?)

Odpowiedzi na postawione w kwestionariuszu pytania udzielili przedstawiciele 20 starostw powiatowych i urzędów gminnych oraz Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego.

Na terenach podlegających respondentom obecne są udokumentowane złoża ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla kamiennego, rud cynku i ołowiu, wód leczniczych oraz kopalin skalnych - głównie kruszyw naturalnych, piasku, kopalin ilastych, wapieni, piaskowców oraz torfu. Tylko jedna gmina nie posiada udokumentowanych zasobów kopalin, ale jest zainteresowana udokumentowaniem złóż, natomiast jedna jednostka odpowiedziała, że nie wie nic o zasobach kopalin na swoim terenie. Poniżej przedstawiono wnioski wynikające z badań ankietowych. Część złóż jest aktualnie eksploatowanych.

Głównymi przeszkodami w szerszym wykorzystaniu złóż są: konflikty z obszarami chronionymi (13 respondentów), zbyt skomplikowane procedury związane z uzyskaniem koncesji na wydobywanie kopalin (7 respondentów), niechętny stosunek społeczności lokalnych (7 respondentów), nieuregulowane sprawy własności gruntów (7 respondentów), brak planów zagospodarowania przestrzennego w gminach (6 respondentów). Innymi trudnościami są ponadto: brak infrastruktury (3 respondentów) i brak zapotrzebowania na surowce (1 respondent). Spośród innych, niesprecyzowanych w ankiecie trudności, sześciu respondentów zwróciło uwagę na: brak udokumentowanych złóż, wyczerpywanie zasobów w złożach udokumentowanych (zwłaszcza ropy naftowej i gazu ziemnego), niemożność przekwalifikowania gruntów ze względu na ich wysokie klasy bonitacyjne oraz na

nieopłacalność eksploatacji spowodowaną wysokimi nakładami inwestycyjnymi, a także małe zainteresowanie inwestorów.

Na terenie ankietowanych jednostek administracyjnych trwa eksploatacja górnicza, w jednym przypadku inwestycja przygotowana jest do produkcji. Jeden z respondentów nie dysponuje zasobami kopalin, nadającymi się do wykorzystania, jedna gmina odpowiedziała, iż nie przewiduje tego typu działalności gospodarczej, gdyż jest to sprzeczne z jej dotychczasowymi kierunkami rozwoju. Działalność górnicza uważana jest za bardzo korzystną i chętnie rozwijaną (9) i w sumie korzystną (13), ale powodującą problemy: niszczenie nawierzchni drogowych, szkody górniczne, nadmierny hałas, osuszenie żywego torfowiska (przy eksploatacji torfu), ogólne zmiany w warunkach hydrogeologicznych (także po likwidacji wyrobisk), w tym zmiany jakości wód (wpływające na zaopatrzenie w wodę pitną), wyłączenie terenu z produkcji rolnej i ogólnie negatywny wpływ na środowisko. Tylko jeden z respondentów uważa tę działalność za niekorzystną, lecz wymuszoną bezrobociem i koniecznością dostaw surowców na lokalny rynek.

W dwunastu jednostkach zasoby wód pitnych i przemysłowych są wystarczające, w dalszych jedenastu istnieją trudności i poszukiwane są nowe źródła zaopatrzenia w wodę. W dwóch jednostkach sytuacja jest kryzysowa i wymaga natychmiastowego rozwiązania. Jedna z ankietowanych jednostek zwróciła uwagę na przewidywane znaczne pogorszenie się zaopatrzenia w wodę po zamknięciu kopalń rud Zn-Pb w roku 2013.

W trzech jednostkach udokumentowano zasoby wód geotermalnych. Są one eksploatowane w jednym przypadku. Inni respondenci (w liczbie 12) są zainteresowani udokumentowaniem i wykorzystaniem wód geotermalnych na swoich terenach, tam gdzie dotychczas nie są one znane. Brakiem wiedzy o zasobach wód geotermalnych na terenach swoich jednostek wykazało dziesięć ankietowanych jednostek, natomiast jedna jednostka wyraziła brak zainteresowania wykorzystaniem energii geotermalnej (bez podania przyczyn).

Bilans energetyczny opracowany jest w trzech jednostkach (gminach), lecz tylko w jednej wykorzystywany jest do planowania rozwoju. W pozostałych dwóch wykorzystywany jest jedynie w ograniczonym zakresie. Szesnastu respondentów deklaruje chęć sporządzenia takiego bilansu w najbliższym czasie, natomiast przedstawiciele trzech jednostek nie widzą potrzeby tego typu opracowania.

Czternaście ankietowanych gmin posiada zatwierdzony Plan Zagospodarowania Przestrzennego (w tym w jednej tylko dla części obszaru), w jednej gminie jest opracowany, ale jeszcze nie zatwierdzony; pięć gmin nie przygotowało do tej pory PZP. Zdecydowana większość ankietowanych (17) dostrzega konieczność współpracy geologów z planistami

przy sporządzaniu miejscowych PZP i uważa, że powinno to znaleźć wyraz w przepisach odpowiednich ustaw. W 9 badanych gminach uważa się, że współpraca ta powinna polegać tylko na zasadzie konsultacji z geologiem. Władze dwóch gmin uważają, że dotychczasowe zasady są wystarczające.

Władze czternastu gmin uważają, że wpisania obszarów perspektywicznych/prognostycznych występowania złóż kopalin do PZP gmin jest niezbędne. Dwanaście gmin uważa, że wpis ten powinien być uzależniony od preferowanego kierunku rozwoju gminy i dokonywany na zasadzie dobrowolności.

Na terenie trzynastu ankietowanych gmin istnieją tereny pogórnice, m.in. po górnictwie węgla kamiennego, soli kamiennej, ropy naftowej i gazu ziemnego, surowców skalnych, w tym kruszyw naturalnych. Są one zagospodarowywane w kierunkach: rolnym, leśnym, turystyczno-rekreacyjnym, wodnym i inwestycyjnym. W jednej gminie do tej pory nie przystąpiono do zagospodarowania terenów pogórnicznych, jedna jednostka zwróciła uwagę na brak środków finansowych i jedna na brak decyzji właścicieli co do losów posiadanych przez nich terenów. Siedem jednostek nie dysponuje takimi terenami, a w trzech spodziewane są one w przyszłości, po zakończeniu eksploatacji złóż.

Zainteresowanie władz lokalnych tymi terenami jest różne. Władze ośmiu ankietowanych gmin byłyby zainteresowane przejęciem takich terenów w przypadku pojawienia się inwestorów. W dziewięciu innych gminach brak jest zainteresowania terenami pogórnicznymi, a w trzech gminach brak jest możliwości ich zagospodarowania. Jedna z ankietowanych jednostek gotowa jest przejąć tereny, ale nie ma koncepcji ich wykorzystania. Jeden z respondentów zwrócił uwagę, że przejęcie terenów pogórnicznych nie leży w kompetencjach powiatu, lecz gminy. Dostrzegalna jest tutaj pewna istotna sprzeczność w obowiązujących przepisach, gdyż starosta powiatu jest organem koncesyjnym w przypadku większości tzw. kopalin pospolitych, głównie skalnych. Wydaje się więc, że to w gestii powiatu powinno leżeć zainteresowanie wykorzystaniem takich terenów i, w konsekwencji, prawna dyspozycja nimi.

Większość ankietowanych (14) uważa kierunek turystyczno-rekreacyjny zagospodarowania terenów pogórnicznych za preferowany na swoim terenie, ale zbliżony liczbowo efekt uzyskał kierunek leśny - 13, kierunek rolny preferowałoby 5 gmin, a wodny także 5 respondentów.

Osiem ankietowanych jednostek posiada tereny nadające się do wykorzystania inwestycyjnego, lecz ich wykorzystanie ograniczone jest brakiem infrastruktury. Sześć gmin posiada tereny przygotowane dla inwestorów, którzy będą chętnie widziani. Tylko na

obszarach trzech jednostek istnieją tereny intensywnie wykorzystywane w działalności inwestycyjnej. Ponadto władze trzech ankietowanych gmin zabiegają o pozyskanie terenów pod inwestycje. W trzech gminach nie ma szans na stworzenie nowych terenów dla inwestorów.

2.3 Zakłady górnicze

Kwestionariusze ankietowe zostały skierowane do 14 różnych zakładów górniczych z terenu Małopolski. Uzyskano odpowiedzi od 4 respondentów. Zestaw pytań ankietowych był następujący:

1. Jakie trudności widzicie Państwo w szerszym zagospodarowaniu górniczym udokumentowanych złóż kopalin?

- nieuregulowane sprawy własności gruntów
- zbyt skomplikowane przepisy i procedury uzyskiwania koncesji
- wysokie nakłady finansowe
- niekorzystna polityka podatkowa i kredytowa Państwa
- niechętny stosunek lokalnych władz
- niechętny stosunek społeczności lokalnych
- brak planów zagospodarowania przestrzennego w gminach
- brak infrastruktury
- konflikty z obszarami chronionymi
- brak zapotrzebowania na surowce
- brak wykwalifikowanej siły roboczej
- inne (jakie?)

2. Jak oceniacie Państwo swoją dotychczasową działalność?

- bardzo korzystna, będziemy rozwijać produkcję w przyszłości
- w sumie korzystna, ale powoduje problemy (proszę wymienić jakie:.....)
- niekorzystna (proszę wymienić przyczyny:)

3. Najważniejsze problemy, utrudniające bieżące prowadzenie i rozwój działalności górniczej

- brak możliwości powiększenia bazy zasobowej w obecnym obszarze górniczym,
- brak środków finansowych,
- problemy ekologiczne,
- inne

4. Czy jesteście zainteresowani zagospodarowaniem górniczym nowych złóż?

-tak, będzie to konieczne w przyszłości

-nie (dlaczego?)

5. Czy możliwe i opłacalne będzie zwiększenie wykorzystania metanu z pokładów węgla KWK „Brzeszcze”?

-tak, należy maksymalnie zwiększyć wykorzystanie istniejących zasobów

-tak, zwiększenie wykorzystania jest możliwe, ale opłacalność wykorzystania tych zasobów będzie niewielka (dlaczego...?)

-tak, ale pod warunkiem opracowania nowych technologii pozyskiwania MPW

-nie, to nie będzie opłacalne wydobywanie (dlaczego...?)

-nie wiem

6. Czy celowe i opłacalne są prace nad podziemnym zgazowaniem węgla w KWK „Janina”?
(KWK „Janina”)

-tak, powinny to być badania priorytetowe

-tak, ale to nie jest najważniejszy problem badawczy

-nie, badania nie powinny być prowadzone (dlaczego...?)

-nie wiem

7. Czy posiadacie Państwo wystarczające zabezpieczenie zaopatrzenia w wodę do celów technologicznych?

-tak, zasoby są wystarczające

-nie, zasoby są niewystarczające, poszukujemy nowych źródeł zaopatrzenia

-mamy kryzys zaopatrzenia w wodę, potrzebujemy natychmiastowych rozwiązań

8. Jaki kierunek rekultywacji terenów pogórnich obowiązuje w Państwa zakładzie?

-rolny

-leśny

-wodny

-turystyczno-rekreacyjny

9. Jakie formy współpracy realizujecie Państwo wspólnie z jednostkami badawczymi:

- umowy dla wykonania zleconych zadań
- granty zamawiane
- granty celowe
- granty międzynarodowe (UE, inne)
- inne

Wspólną bolączką producentów górniczych jest niekorzystna polityka podatkowa i kredytowa Państwa oraz brak planów zagospodarowania przestrzennego w wielu gminach. Innymi trudnościami są: zbyt skomplikowane przepisy i procedury uzyskiwania koncesji na wydobywanie kopalin, niechętny stosunek władz i społeczności lokalnych. Nagminnym problemem, pojawiającym się w każdej grupie ankietowanych, są trudności ekologiczne (konflikty z obszarami chronionymi). Pomimo trudności, producenci górniczy uważają swoją działalność za bardzo korzystną i chcą ją nadal rozwijać.

Mimo, że odpowiedzi na pytania związane ze wzrostem wykorzystania metanu z pokładów węgla i z badaniami nad zgazowaniem węgla, nie udzielili najbardziej zainteresowani, czyli kopalnie węgla kamiennego, jeden z respondentów opowiedział się za wzrostem wydobycia i wykorzystania metanu z pokładów węgla w kopalni „Brzeszcze”. Uznał też potrzebę rozwoju badań nad zgazowaniem węgla w kopalni „Janina”.

Obydwaj respondenci dysponują wystarczającymi zasobami wód do celów technologicznych.

Producenci górniczy uzgodnili z władzami gminnymi leśny i turystyczno-rekreacyjny kierunek rekultywacji po zakończeniu działalności górniczej.

Współpraca zakładów z jednostkami badawczymi odbywa się na zasadzie umowy na wykonanie określonej pracy zlecanej.

3. Wnioski dla dalszych prac

Analiza wyników badań pilotażowych i ankietowych wskazuje, że działalność górnicza w większości przypadków postrzegana jest pozytywnie zarówno przez władze administracyjne, jak i przez dotychczasowych producentów górniczych. Wyróżniono jednak pewne ograniczenia rozwoju tej działalności w Małopolsce, które należy uwzględnić przy

opracowywaniu scenariusza rozwoju. Są one spowodowane czynnikami niezależnymi od producentów czy władz lokalnych, jak i czynnikami miejscowymi.

Do pierwszej grupy czynników można zaliczyć:

1. bazę zasobową Małopolski,
2. politykę podatkową i kredytową Państwa,
3. czynniki ekologiczne.

W Małopolsce istnieją ograniczone możliwości w zakresie rozwoju górnictwa ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla kamiennego, rud cynku i ołowiu oraz soli kamiennej. Spowodowane to jest głównie wyczerpywaniem udokumentowanych zasobów tych kopalni i brakiem perspektyw odkrycia nowych, dużych złóż. W przypadku górnictwa soli kamiennej produkcja ze złóż regionu kujawskiego w zupełności pokrywa zapotrzebowanie Polski na ten surowiec, co eliminuje potrzebę zagospodarowania górniczego udokumentowanych złóż w naszym województwie. Dotychczasowa baza zasobowa pozwala natomiast na rozwój górnictwa skalnego, głównie eksploatacji złóż piaskowców, kruszyw naturalnych i skał węglanowych - wapieni i dolomitów. Rozwojowi temu sprzyja dobra koniunktura gospodarcza w regionie i w kraju. Dotyczy ona przede wszystkim budownictwa i drogownictwa, które są głównymi odbiorcami produkowanych z tych surowców (bloki, płyty okładzinowe, kruszywa łamane, przemysł cementowy, energetyka). Wzmożonemu zapotrzebowaniu na te surowce sprzyjać powinny także inwestycje związane z organizacją EURO 2012.

Rozpoczęcie działalności górniczej wymaga dużych nakładów finansowych, a okres ich zwrotu trwa niekiedy kilka lub nawet kilkanaście lat. Wysokie są także koszty operacyjne tej działalności oraz różnego rodzaju koszty środowiskowe (m.in. opłaty za korzystanie ze środowiska, za składowanie odpadów, opłata eksploatacyjna). Przyznanie koncesji przez właściwy organ koncesyjny jest aktem stosunkowo szybkim, lecz zebranie wymaganych ustawą „Prawo geologiczne i górnicze” dokumentów jest czasochłonne i dość kosztowne. Aktualni i potencjalni producenci górniczy narzekają na niekorzystną politykę podatkową i kredytową Państwa, która nie stwarza ulg preferencyjnych dla tej specyficznej działalności.

Eksploatacja złóż kopalni powoduje zwykle konflikt z innymi elementami środowiska naturalnego. Jest niedopuszczalna w obszarach prawnie chronionych (parki narodowe, rezerваты, parki krajobrazowe oraz obszary chronionego krajobrazu) oraz w obszarach wydzielonych w ramach unijnego programu Natura 2000. W województwie małopolskim wydzielono wiele takich obiektów, co w znacznym stopniu ogranicza prowadzenie działalności górniczej.

Wyróżniono następujące czynniki lokalne:

1. Brak w wielu gminach naszego województwa planów zagospodarowania przestrzennego (PZP).
2. Konflikty z gospodarką przestrzenną.
3. Problemy z nabyciem gruntów.
4. Zróżnicowane zaopatrzenie w wody pitne i przemysłowe.
5. Różny stosunek władz i społeczności lokalnych do górnictwa.

Brak Planów Zagospodarowania Przestrzennego jest nagminnie sygnalizowanym przez ankietowanych problemem. Uniemożliwia on podjęcie jakiejkolwiek działalności inwestycyjnej. Brak PZP powoduje także niemożność przekwalifikowania gruntów pod działalność górniczą, mimo zgody właścicieli tych gruntów.

Ankietowani widzą również konieczność uczestniczenia geologów przy opracowywaniu PZP. Udział geologów gwarantowałby prawną ochronę złóż i przyczyniłby się zapewne do ograniczenia innych form zagospodarowania obszaru złoża. Przeznaczenie terenu złoża dla innej działalności, np. rolniczej, budownictwa mieszkalnego, itp. jest kolejną przyczyną ograniczenia działalności górniczej i powoduje bezpowrotną stratę zasobów złóż. Niektórzy ankietowani przedstawiciele urzędów administracji lokalnej oraz użytkownicy złóż opowiadali się za szerszą ochroną złóż poprzez włączeniem do PZP obszarów perspektywicznych dla występowania złóż.

Inwestorzy górniczy zwracali uwagę na trudności związane z nabyciem gruntów, zwłaszcza należących do prywatnych właścicieli. Spowodowane są one często nieuregulowanymi prawami własności i wysoką ceną gruntów na których znajduje się złoża, nieproporcjonalną do ich rzeczywistej wartości.

W niektórych powiatach, zwłaszcza w zachodniej części województwa małopolskiego, sygnalizowane jest niedostateczne zaopatrzenie w wody dla celów pitnych i przemysłowych. Wymaga to rozpoczęcie działań zmierzających do poprawy zaopatrzenia.

Niektórzy ankietowani użytkownicy złóż podkreślali nie zawsze sprzyjający ich działalności klimat w urzędach. Przedstawiciele niektórych powiatów dostrzegają głównie negatywne skutki górnictwa. Zwracają uwagę na problem niszczenia nawierzchni drogowych przez zwiększony transport samochodowy i negatywny wpływ na środowisko naturalne. Uważają, że zgoda na prowadzenie działalności górniczej na ich terenie jest zwykle wymuszona trudnościami na rynku pracy.